

Др Биљана Р. Стојковић

Управа за стратегијско планирање
Министарство одбране Републике Србије

ВРЕДНОСНА ОРИЈЕНТАЦИЈА СТАНОВНИШТВА КАО ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ НАЦИОНАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ

Сажетак

Рад се односи на резултате вредносне оријентације испитаника у Републици Србији о томе шта су, у савремености, виталне националне вредности, национални интереси и национални приоритети. Полазећи од анализе постојеће вредносне оријентације садржане у нормативним и стратегијским документима, а пре свега у Уставу Републике Србије, Националној стратегији одрживог развоја за период 2009-2017. и у Стратегији националне безбедности Републике Србије, стечена сазнања послужила су као основ за примену метода и техника непосредног испитивања. Циљ истраживања је био да се на бази усмереног оријентационог интервјуа, на случајном узорку од 560 испитаника у Републици Србији, дође до резултата неопходних ради израде модела националне стратегије и националне стратегије развоја, као основе за израду истоимених стратегијских докумената који не постоје у пракси Републике Србије. Резултати овог испитивања потврдили су претпоставку да националне стратегије које нису засноване на националним вредностима и националним интересима, немају потребне предуслове да буду општеприхваћене у друштву, а тиме и да ефективно и ефикасно буду примењене у пракси.

Кључне речи: вредности, интереси, приоритети, стратегија, нација, Србија, развој.

* Овај текст је настао као део рада у оквиру пројеката бр. 179009, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

ВРЕДНОСНИ ОСНОВ САДРЖАН У НОРМАТИВНИМ И СТРАТЕГИЈСКИМ ДОКУМЕНТИМА

Теоријска сазнања потврђују тезу да се већина националних стратегија¹⁾ у свету и националних стратегије развоја²⁾ базира на националним вредностима³⁾, као релативним константама и на националним интересима⁴⁾, које су временски променљиве категорије. Познато је, такође, да пре формулисања стратегијске замисли или израде конкретног стратегијског плана потребно је, најпре, идентификовати аутентичне националне вредности, а затим националне интересе, и успоставити њихову логичну повезаност да би се реално дефинисали национални циљеви. Поред тога, стратегијска процена треба да полази од реалне процене националних ресурса, процене међународног окружења, али и развојних трендова у земљи и свету, као и других чиниоца од значаја за национални развој. Стратегијска процена треба да буде садржана не само у стратегијским документима, већ и да представља платформу за дефинисање националне политике и за доношење стратешких одлука у сфери политичког одлучивања, па стога вредносна оријентација становништва има прворазредну улогу у формулисању, планирању и вођењу националне политике и националне политике развоја. Стога, у оквиру овог рада биће више речи о резултатима анализе вредносног оквира садржаног у нормативним и стратегијским документима у Републици Србији и резултатима директног испитивања на узорку 560 испитаника ради прикупљања података о вредносној оријентацији држављана Републике Србије по питању оцене најважнијих националних вредности, националних ин-

- 1) Имајући у виду различите теоријске приступе и одређења појма „стратегија“, под појмом „национална стратегија“, у овом раду се подразумева замисао одређена планом и феномен друштвене праксе који, полазећи од националних вредности и интереса, настоји да обезбеди реализацију националних циљева – напомена аутора.
- 2) Сагласно претходном одређењу националне стратегије, „национална стратегија развоја“, полазећи од већ утврђених националних вредности и интереса у хијерархијски вишем документу (националној стратегији), настоји да осигура безбедност, развој и благостање нације у одређеном (краткорочном, средњорочном или дугорочном) периоду – напомена аутора.
- 3) „Вредност“ је апстрактна категорија преузета из филозофије и означава најопштије веровање о томе шта је (и колико) ваљано, пожељно, корисно, односно о томе шта је непожељно и недопустиво. По социологу, проф. др Ивану Видановићу „већи број повезаних вредности интегрисе се у систем вредности, односно у вредносна оријентацију.“ (*Иван Видановић: Речник социјалног рада, Удружење стручних радника социјалне заштите Србије, Друштво социјалних радника Србије, Асоцијација центара за социјални рад Србије, Унија студената социјалног рада Београдског универзитета, Београд, 2006*).
- 4) Термин „интерес“ потиче од латинске речи „*interesum*“, тј. „*interesse*“, што значи учествовати, узети удела, бити заинтересован за нешто (*Мала политичка енциклопедија, „Савремена администрација“, Београд, 1966, стр. 390*). Сходно томе, под кованицом појмова национални интерес, можемо подразумевати корист, доб(роб)ит коју нека нација има или жели да стекне – напомена аутора.

тереса и националних приоритета. При том, важно је напоменути да се под одредницом „српска нација“⁵⁾ у овом раду подразумева савремени, културолошки феномен који обухвата све грађане који живе у Републици Србији, као и држављане Републике Србије који привремено бораве у иностранству, без обзира на њихово етничко порекло, вероисповест, матерњи језик, полне, политичке, старосне и друге разлике, али који поседују заједнички национални идентитет.⁶⁾

Сврха овог истраживања је управо одређење вредносног основа за израду модела националне стратегије и националне стратегије развоја, као замисли и докумената који не постоје у пракси Србије, што значи да је истраживање, имало реалне научне, политички неутралне и друштвено ангажоване циљеве. С тим у вези, извршена је квалитативна анализа садржаја докумената на укупном узорку од 516 докумената, укључујући и подзорке од 36 нормативних и 74 стратегијских докумената, усвојених у периоду од 2000-2010. године у Републици Србији. Поред тога, извршена је и упоредна анализа садржаја *Устава Републике Србије*⁷⁾, у односу на *Националну стратегију одрживог развоја за период 2009-2017. (2008)*,⁸⁾ и *Стратегију националне безбедности Републике Србије (2009)*⁹⁾ ради утврђивања које су вредности садржане у тим доку-

- 5) „Нација“ је појам (за који се претпоставља да је настао од лат. речи „*nasci*“, у значењу: *род, народ, врста*, или од лат. придева „*nation-alis*“, што значи *народни, отаџбински*), под којим се најчешће подразумева заједница људи који говоре истим језиком, који су заједнички проживели политички и културни развој и који су прожети свешћу о узајамној припадности у односу на друге нације (*Милан Вујаклија, Лексикон страних речи и израза, Треће издање, „Просвета“, Београд, 1980, стр. 599.*). Међутим, академик Љубомир Тадић, истиче да је појам нације историјски еволуирао у Западној Европи, од првобитног значења „*patio*“ – заједнице људи по пореклу, у „*populus*“ – народ у политичком смислу, у „*скуп грађана (држављана) неке државе*“. Док, у средњој и јужној Европи – тврди академик Тадић – појам нације нема етатистичко обележје, већ се појам нације везује за појам културе.“ (*Љубомир Тадић: Политички лексикон, Завод за издавање уџбеника, Београд, 1996, стр. 146.*)
- 6) Према квантитативним истраживањима схватања националног идентитета Јасне Милошевић Ђорђевић, на репрезентативном узорку од 1005 грађана Србије, из јула 2003. године, значајно је напоменути да је чак 80,2 % испитаника (806) изјавило да је српске националности, а 19,8% је изјавило да је друге националности (југословенске, црногорске, мађарске, албанске, хрватске итд.). Од укупно 23 значења националног идентитета издвојених из различитих теорија у том истраживању испитаници су се, у највећем проценту, изјаснили за 4 примордијалистичка појма: (1) *лоза*, (2) *осећање*, (3) *вера*, (4) *рођење на одређеној територији* (Извор: *Јасна Милошевић Ђорђевић, „Схватања националног идентитета у Србији“, Национални интерес, Институт за политичке студије, Београд, бр. 1/2005, стр. 183-185.*)
- 7) *Устав Републике Србије, Службени гласник, Београд, бр. 98/2006.*
- 8) *Национална стратегија одрживог развоја за период 2009-2017, Службени гласник РС, Београд, бр. 57/2008.*
- 9) *Стратегија националне безбедности Републике Србије, Службени гласник РС, Београд, бр. 88/2009.*

ментима, што је представљало полазиште за емпиријско истраживање о вредносној оријентацији грађана (Табела број 1).

Табела 1: Упоредна анализа вредносне (не)конвергенције садржаја три документа: Устава Републике Србије, Националне стратегије одрживог развоја за период 2009-2017. и Стратегије националне безбедности Републике Србије

ВРЕДНОСТИ САДРЖАНЕ У УСТАВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ (2006)	ВРЕДНОСТИ САДРЖАНЕ У НАЦИОНАЛНОЈ СТРАТЕГИЈИ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА (2008)	ВРЕДНОСТИ САДРЖАНЕ У СТРАТЕГИЈИ НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ (2009)
<p>I. НАЧЕЛА – УНИВЕРЗАЛНЕ ВРЕДНОСТИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. владавина права, 2. социјална правда, 3. равноправност полова, 4. грађанска демократија, 5. људска и мањинска права и слобода, 6. права која проистичу из потврђених међународних уговора и опште прихваћених правила међународног права 	<p>I. УНИВЕРЗАЛНЕ ДРУШТВЕНЕ ВРЕДНОСТИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. једнакост, 2. разумевање, 3. међузависност људи унутар заједнице. 	<p>I. НАЦИОНАЛНЕ ВРЕДНОСТИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. суверенитет и територијални интегритет, 2. слобода, 3. једнакост, 4. изградња и очување мира, 5. владавина права, 6. демократија, 7. социјална права, 8. људска права и слобода, 9. национална, расна и верска равноправност и равноправност полова, 10. неповредивост имовине 11. очување животне средине
<p>II. ДЕКЛАРИСАНЕ ВРЕДНОСТИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. територијални интегритет, 2. суверенитет, 3. владавина права, 4. поштовање људских права и слобода, 	<p>II. ДЕКЛАРИСАНЕ ВРЕДНОСТИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. квалитетни живот појединаца и заједнице, 2. одрживи развој 	<p>II. ДЕКЛАРИСАНЕ ВРЕДНОСТИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. очување унутрашње стабилности, 2. владавина права, 3. развој демократије и демократских институција,

5. државни идентитет 6. световност државе 7. заштита права и интереса Срба и држављана Републике Србије у иностранству, 8. равноправност грађана и мањина, 9. социјална правда, неповредивост власништва, 10. одржив развој и очување животне средине.	4. пуна интеграција Републике Србије у европске интеграције, 5. заштита живота и имовине грађана Републике Србије, 6. заштита слобода и једнакости грађана, националне равноправности и равноправности полова, 7. социјална правда, 8. права човека, 9. неповредивост приватног власништва, 10. економски развој, уз очување животне средине и ресурса; 11. стварање мирног, стабилног и сигурног безбедносног окружења, 12. очување и развој међународног поретка.

Резултати поменуте анализе показују да су ниво општости садржаних вредности у тим документима (универзалне, националне, групне и појединачне), као и њихов редослед (односно њихово рангирање у погледу приоритета), различито структурирани и презентовани. Као што се може видети, у приложеном табеларном приказу, ниво конвергенције вредносних компонената је формално виши између Устава и Стратегије националне безбедности, него између Устава и Националне стратегије одрживог развоја, иако ни у једном од поменутих докумената српска нација није третирана као дефинијенс, односно као конститутивни елемент у друштву, иако научна сазнања пружају солидну основу за ову формално-правну и институционалну могућност.¹⁰⁾

10) Види опширније на тему српског националног идентитета у сл. изворима: Ђуро Бодрожић, „Српски национални идентитет, извори и основи“, *Национални интерес, Институт за политичке студије, Београд, бр. 1/2012, стр. 111-129*; Срђа Трифковић, „Српски национални интерес и изазови XXI века“, *Национални интерес, Институт за политичке студије, Београд, бр. 1/2005, стр. 91-98*; Радослав Гађиновић, „Безбедност као модерна научна дисциплина“, *У: Србија – институционални и безбедносни изазови*

СТАВОВИ ИСПИТАНИКА О НАЦИОНАЛНИМ ВРЕДНОСТИМА, ИНТЕРЕСИМА И ПРИОРИТЕТИМА

У оквиру овог истраживања, техником усмереног оријентационог интервјуа, испитани су ставови становника у Републици Србији у вези њихове вредносне оријентације. Ради сагледавања резултата истраживања на ову тему, треба имати у виду да је укупни узорак испитаника чинило 560 особа, различите старосне доби,¹¹⁾ различитог пола,¹²⁾ степена образовања,¹³⁾ занимања,¹⁴⁾ националне припадности¹⁵⁾ и вероисповести.¹⁶⁾

Испитаницима је напре понуђена могућност да, по њиховом суду, изаберу пет најзначајних вредности од двадесет понуђених и они су се определили, у највећем броју, за следеће вредности: (1) опстанак државе и нације, (2) територијална целовитост (интегритет), (3) политичка самосталност и независност (суверенитет), (4) економска стабилност и (5) лична и јавна безбедност. Испод ових вредности су се, по оцени испитаника, нашле следеће понуђене вредности: мир, сарадња, толеранција, поштење, марљивост, хуманост, знање, здравље, имовинска сигурност, уставни поредак, благостање народа, правичност, људска права, колективна безбедност, међународне интеграције. Такође, треба истаћи да је избор испитаника више ишао ка општем и апстрактном оквиру државних, односно националних вредности, него ка појединачним интересима

(приредили: Момчило Суботић, Живојин Ђурић), Институт за политичке студије, Београд, бр. 3/2009.

- 11) На основу старосне доби, можемо разликовати три групе испитаника: прва, старости од 20 до 40 година живота испитаника је чинила 35,89%; друга, старости од 40 до 60 година живота је чинила 42,14%; трећа, старости од 60 до 80 година живота је чинила 21,96% од укупног процента испитаника у истраживању.
- 12) Међу испитаницима су биле заступљене особе различитог пола и то 23,21% жена и 76,78% мушкараца од укупног процента испитаника.
- 13) По степену образовања највише је било испитаника са завршеном високом стручном спремом (ВСС) чак 65,71%, а затим са средњом стручном спремом (ССС) 33,21%, док је најмање испитаника било са нижом стручном спремом (НСС), тј. свега 1,07%.
- 14) По занимању, највише испитаника је било у категорији државних и војних службеника 37,50%, затим запослених у науци и просвети (наставници у основним и средњим школама, професори на универзитетима и научни радници у институтима) 17,85%, приватника (власника приватних фирми) је било 52%, као и радника запослених у приватном привредном сектору 5,35%, запослених у услужним делатностима (угоститељи, фризери, продавци) било је 8,52% и незапослених 21,42%.
- 15) Иако је било речи о случајном узорку, он је по националној припадности био у приличној мери репрезентативан, тј. међу испитаницима је било: Срба 75,17%, Црногораца 14,46%, Бошњака 2,85%; Југословена 1,96%, Хрвата 1,78%, Рома 1,25%, Албанаца 0,35%, Горанаца 0,35%, Мађара 0,17%, а под „остало“ је било 1,60% испитаника.
- 16) По вероисповести је било највише православаца, тј. 89,82%, муслимана 4,10%, католика 2,14%, атеиста 1,60%, а неопредељених је било 2,32%.

или универзалним вредностима, што треба, делимично, приписати структури узорка испитаника у којој доминирају, по образовању – особе са високом стручном спремом (Слика број 1). Имајући у виду разноврсност и репрезентативност узорка истраживања по националном и верском основу, значајан је резултат који упућује на чињеницу да је највећи број интервјуисаних особа предност дао опстанку државе и нације (одрживост), у односу на друге понуђене вредности.

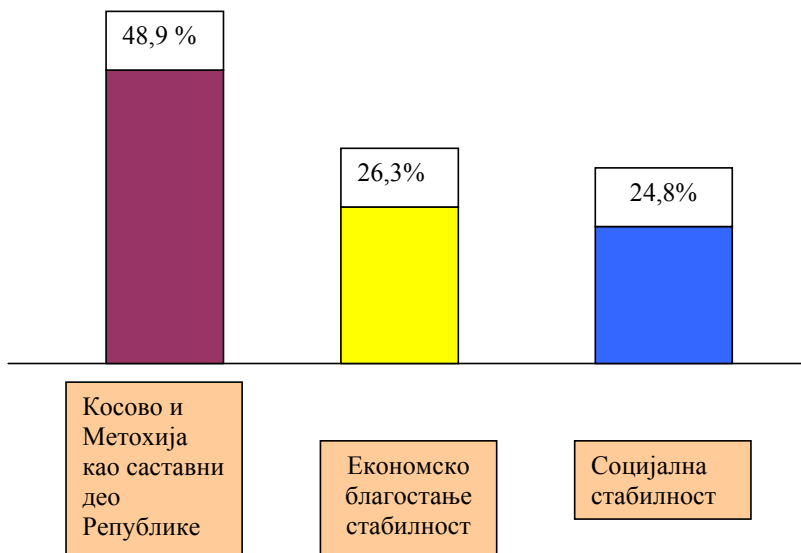

Слика број 1: Ставови испитаника о основним вредностима у друштву у Републици Србији

Наведени ставови потврђује тезу да већина грађана у Србији још увек доживљава државу и нацију као најважније актере у међународним односима, а заштиту властите државе и нације сматра најважнијим приоритетом, јер је опстанак државе и нације највиша вредност. Такав резултат, индиректно, објашњава и позадину вишегодишњег позитивног става јавности о Војсци Србије, која, уз Српску православну цркву, ужива највише поверење грађана, јер су и једна и друга институција биле државотворне и усмерене ка опстанку и заштити нације.

ВИТАЛНИ НАЦИОНАЛНИ ИНТЕРЕС У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Питање: Шта је, по вашем мишљењу, витални национални интерес у Републици Србији?

Слика број 2: Резултати истраживања о оцени виталног националног интереса у Републици Србији

Међутим, поред јасног одређења националних вредности, многи домаћи теоретичари, не без разлога, постављају још једно суштинско питање - шта је витални српски национални интерес данас? На ово и друга значајна питања једним делом су добијени одговори и током овог истраживања, на поменутом узорку испитаника. Полазећи од резултата анализе садржаја *Националне стратегије одрживог развоја Републике Србије за период 2009-2017.* и сазнања да су „супститути“ за „националне вредности и интересе“ у том документу постали „принципи Националне стратегије одрживог развоја“, питања у овом истраживању била су усмерена у правцу добијања одговора који се односе на оцену испитаника шта се може сматрати виталним националним интересом данас у Републици Србији. Чињеница је да поменута стратегија не даје очекиване и планиране ефекте у пракси, па је постојала претпоставка да би један од разлога могао бити у одабраном вреднос-

ом систему - кога српска нација не препознаје и не прихвата као свој, или барем не третира као виталан и приоритетан. Стога, како би се обезбедила што већа усредсређеност испитаника на суштину проблема, понуђена су само три могућа одговора, као на приложеној илустрацији (слика број 2). Дакле, резултати истраживања који се односе на оцену виталног националног интереса у Републици Србији показују да се највећи број испитаника, тј. 48,9% изјаснио тако да је на првом месту по значају - Косово и Метохија као саставни део Републике Србије. На другом месту је економско благостање за које се изјаснило 26,3% испитаника, а на трећем месту је као витални национални интерес оцењена социјална стабилност, за коју се изјаснило 24,8% испитаника.

Поред наведеног, приликом израде модела националне стратегије развоја избор приоритета игра значајну улогу и може се рећи да често представља најсложенији и најодговорнији део посла. Разлоге за наведени став треба тражити у чињеници да мала и недовољно развијена земља, попут Републике Србије, уколико направи погрешан избор при селекционисању приоритета, трпи много штетније последице у односу на велике и развијене земље. Примера ради, ако велика земља погрешно у листи приоритета онда то може значити да је нека инвестиција преурањена или закаснила или да је добит нешто мања од очекиване. Међутим, ако мала земља направи погрешан избор приоритета, она ће инвестирати погрешно и направити чист губитак дела националног капитала. Стога, полазећи од примарног приоритета садржаног у *Националној стратегији одрживог развоја за период 2009-2017.* и у *Стратегији националне безбедности*, дефинисаног као „чланство Републике Србије у Европској унији“, испитаницима је у истраживању понуђена могућност да изаберу између тог приоритета и новог приоритета који је дефинисан као „очување територијалне целовитости и суверенитета Републике Србије на Косову и Метохији, по цену неуласка у Европску унију“ и треће солуције, тј. да одговоре са „не знам“ (слика број 3). Највећи број испитаника, тј. 50% интервјуисаних, се изјаснио да жели да сачува територијалну целовитост, интегритет и суверенитет државе по цену неуласка Републике Србије у Европску унију. Значајно мањи део испитаника, тј. 36,4% је био за укључење Србије у Европску унију, а немали број испитаника, њих 13,6% је изјавио да не зна одговор на ово питање.¹⁷⁾ С друге стране, запажа се да очување суверенитета и територијалног интегритета у Републици Србији, укључујући и очување Аутономне покрајине Косово и Метохија у саставу Републике Србије, као прворазредно државно, национално и политичко питање - није чак

17) Поређења ради, према истраживању Београдског центра за септембар

ни уврштено на листу приоритета одрживог развоја. Стога, резултати ставова и мишљења испитаника у овом истраживању, упућују на могућу стратешку и стратегијску погрешку и у одређивању приоритета у *Националној стратегији одрживог развоја за период од 2009-2017*, јер поменута стратегија интеграцију Републике Србије у Европску унију третира као политички и стратегијски „приоритет без алтернативе“, а не само као важан спољнополитички циљ Републике Србије. Наведени ставови испитаника, потврђени су и другим истраживањима грађана у Републици Србији који тврде да је број „евроскептика“ у Републици Србији у порасту у 2012. години у односу на показатеље из 2011. године.¹⁸⁾

Слика број 3: Резултати истраживања у овом раду о оцени националних приоритета у односу на чланство Републике Србије у Европској унији

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Сумирајући укупне резултате овог истраживања, на основу анализе садржаја докумената, а нарочито подузорака од 36 нормативних и 74 стратегијских докумената, усвојених у периоду од 2000-2010. године у Републици Србији, остало је нејасно шта се

18) Исто као претходно.

у поменутиим документима подразумева под појмом „национални“ јер се у Уставу и стратегијским документима помињу веома различите синтагме појмова, као што су: „српски народ, грађани и држава“ или „српски народ и националне мањине“ или „Срби и држављани Републике Србије“ итд. На основу поменуте анализе, али и анализе научних и теоријских радова и анализе геополитичког окружења, остаје нејасно зашто Република Србија за коју се у Уставу каже да је чине „припадници српског народа и сви остали грађани Републике Србије“ и да се заснива „на европским принципима и вредностима“¹⁹⁾ није искористила право да своје житеље назове „српска нација“, као што су то већ урадиле грађанске, демократске и националне државе у окружењу Републике Србије и у највећем броју земаља Западне Европе. Другим речима, дошло се до закључка да је неопходно извршити промену Устава на начин који би обезбедио да се као конститутивни елемент државе третира „српска нација“. Такође, с обзиром да у пракси Републике Србије на постоје национална стратегија и национална стратегија развоја, полазећи од наведених сазнања о вредносној оријентацији испитаника у Републици Србији, као и ширих теоријских сазнања потребно је приступити моделовању и изради наведених стратегијских докумената у пракси.

ЛИТЕРАТУРА

- Бодрожић, Ђуро, „Српски национални идентитет, извори и основи“, *Национални интерес*, Институт за политичке студије, Београд, бр. 1/2012.
- Видановић, Иван, *Речник социјалног рада*, Удружење стручних радника социјалне заштите Србије, Друштво социјалних радника Србије, Асоцијација центара за социјални рад Србије, Унија студената социјалног рада Београдског универзитета, Београд, 2006.
- Вујаклија, Милан, *Лексикон страних речи и израза*, треће издање, Просвета, Београд, 1980.
- Гаћиновић, Радослав, „Безбедност као модерна научна дисциплина“, у: *Србија – институционални и безбедносни изазови* (приредили Момчило Суботић и Живојин Ђурић), Институт за политичке студије, Београд, бр. 3/2009.
- Ђорђевић-Милошевић, Јасна, „Схватања националног идентитета у Србији“, *Национални интерес*, Институт за политичке студије, Београд, бр. 1/2005.
- Истраживање јавног мњења – март 2012: Ставови младих о друштвено политичким приликама у Србији*, CESID, Фондација Friedrich Ebert и Центар за нову политику, Београд, март 2012.
- Истраживање јавног мњења: Шта грађани Србије мисле о својој и безбедности Србије*, Београдски центар за безбедносну политику и CESID, интерно штампано издање ВСВР, Београд, септембар 2012.

19) Устав Републике Србије, Први део, Начела Устава, члан 1, Службени гласник РС, Београд, бр. 98/2006.

- Мала политичка енциклопедија*, Савремена администрација, Београд, 1966.
- Национална стратегија одрживог развоја за период 2009-2017*, Службени гласник РС, Београд, бр. 57/2008.
- Стратегија националне безбедности Републике Србије*, Службени гласник РС, Београд, бр. 88/2009.
- Тадић, Љубомир, *Политички лексикон*, Завод за издавање уџбеника, Београд, 1996.
- Трифковић, Срђа, „Српски национални интерес и изазови XXI века“, *Национални интерес*, Институт за политичке студије, Београд, бр. 1/2005.
- Устав Републике Србије*, Службени гласник, Београд, бр. 98/2006.

Resume

Method and by using the technique of content analysis of the total sample of 516 documents, of which 36 and 74 normative strategic documents adopted during the period from 2000 to 2010. in the Republic of Serbia, as well as the comparative analysis of three key documents: the Constitution of the Republic of Serbia, the National Sustainable Development Strategy for the period 2009-2017. and the National Security Strategy of the Republic of Serbia - it was found that the said documents include various facilities, the term “national”, and that in them suggest different values, interests and priorities of the Republic of Serbia, whose valuable contents do not correspond fully .

Complementing the results of these analyzes, methods and techniques for direct data collection were largely applied in the research. From testing technique applied research interview, face-to-face individual interviews actually more of a total sample of 560 respondents, with people of different ages, education levels, gender, nationality and vrepovesti, who are nationals of the Republic of Serbia. The objective of this technique is to collect data to formulate responses to the key issues and dilemmas in this paper, which are related to the identification and selection of key national values, national interests and national priorities. Obtaining information about the value orientation of the population will be useful to serve as a valuable value orientation of the population in the future design and modeling of national strategies and national development strategies, as mentioned strategic documents do not exist in practice, Republic of Serbia.

Keywords: *values, interests, priorities, strategy, nation, Serbia, development.*

* Овај рад је примљен 30. септембра 2013. године а прихваћен за штампу на састанку Редакције 26. новембра 2013. године.